Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča

Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča

Ivana Brlić-Mažuranić

Priredil in prevedel

Đuro Emeđi

Ilustriral

Đuro Emeđi

Naslov: Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča

Avtor izvirnega dela: Ivana Brlić-Mažuranić

Priredil in prevedel: *Đuro Emeđi*

Ilustracije: *Đuro Emeđi*

Leto izida in natisa: 2026

Izdaja: 1. natis

Avtorske pravice:

© 2026 Đuro Emeđi (priredba)

© 2026 Đuro Emeđi (ilustracije).

Vse pravice pridržane. Noben del te publikacije ne sme biti reproduciran brez dovoljenja imetnikov pravic.

Opozorilo o vsebini:

Zgodba lahko vsebuje tudi prizore, ki morda niso primerni za vse starosti.

Zahvala

Zahvaljujem se vsem, ki so me spodbujali pri nastajanju te knjige, še posebej gospe Ivani Brlić-Mažuranić za navdih, ki ga prinaša njena izvirna zgodba.

O pisateljici

Ivana Brlić-Mažuranić, rojena v Ogulinu leta 1874, velja za najpomembnejšo hrvaško pisateljico za otroke in eno najvidnejših književnic na Slovanskem. Pogosto so jo poimenovali kar "hrvaški Andersen", kar priča o njenem izjemnem pripovednem daru in univerzalni veljavi njenih del.

Njeno pisateljsko pot je zaznamovala bogata intelektualna dediščina; bila je namreč vnukinja slavnega hrvaškega bana in pesnika Ivana Mažuranića. Kljub temu, da je živela kot mati sedmero otrok in gospodinja v Slavonskem Brodu, je ustvarila dela, ki so postala temelj hrvaške mladinske književnosti.

Njen najbolj znani lik je pobalin Hlapič, glavni junak romana »Čudnovate zgode šegrta Hlapića« (1913), ki velja za prvi hrvaški tovrstni roman za otroke. S svojim vedrim in pogumnim značajem Hlapič že več kot stoletje navdušuje mlade bralce. Za vrhunec njenega ustvarjanja pa kritiki štejejo zbirko »Priče iz davnine« (1916), v kateri je spretno prepletla staroslovansko mitologijo z univerzalnimi moralnimi nauki, s čimer je ustvarila edinstven, čaroben svet.

Njena kvaliteta je bila prepoznana tudi v tujini – v tridesetih letih je bila kar šestkrat nominirana za Nobelovo nagrado za književnost, leta 1937 pa je postala prva ženska, ki je postala dopisna članica Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Umrla je leta 1938 v Zagrebu, njeno delo pa ostaja večno živo in priljubljeno.

Kazalo

Pri mojstru Mrkonji..... 1

I. Vajenec Hlapič 1

II. Škorenjčki 5

III. Pobeg 7

Prvi dan potovanja.....13

I. Mali mlekar 13

II. Velika glava se pokaže v travi 21

III. Hiša z modro zvezdo.....24

Drugi dan potovanja..... 33

I. Hlapič in kamnarji 33

II. Črni človek 37

Tretji dan potovanja..... 43

I. Velika žalost 43

II. Deklica na poti.....44

III. Na senožeti.....49

IV. Predstava 54

V. Pogovor Hlapiča s težaki 61

Četrti dan potovanja..... 63

I. Požar v vasi 63

II. Veliko čudo 68

III. Grgova mati.....70

IV. Gitina brazgotina 72

Peti dan potovanja..... 75

I. Kako je na paši 75
II. Od kod je padel človek pred Hlapiča 85
III. Grga in Hlapič 92
IV. Noč na zapečku 96
Šesti dan potovanja 101
I. Mali čevljar in beračica Jana 101
II. Na sejmu 103
III. Dva košararja 107
IV. Na vrtiljaku 114
V. Brez strehe 119
Sedma noč Hlapičevega potovanja 125
I. Znani glas 125
II. Ponoči v cirkusu 127
III. Nova nevarnost 131
IV. Dva hudobna človeka 133
V. Hlapičeva odločitev 135
VI. Ponoči na poti 138
VII. Voz v megli 142
VIII. Pomoč 144
IX. Hlapič in Gita spet sama 148
X. V podrasti in temi 150
XI. Strah 154
XII. Presenečenje 155
XIII. Kako se je vse to zgodilo 157

XIV. Pri Markovi hiši 162
Zaključek.....167
I. Sreča in radost 167
II. Marica 169
III. Hlapičeva dediščina 174
Konec 183

Malo za uvod

To je zgodba o čudovitem potovanju vajenca Hlapiča.

Hlapič je bil majhen kot laket, vesel kot ptič, pogumen kot Kraljevič Marko, moder kot knjiga in dober kot sonce. In ker je bil takšen, je zato srečno priplaval iz mnogih težav. Hlapičevo potovanje je bilo sprva tako lahko kot otroška igra, zato bodo bralci na začetku te knjige rekli: »Kaj bo Hlapiču toliko modrosti in toliko poguma na tako lahkem potovanju? Ali mar potrebuje toliko poguma, da vodi vpreženega osla za uzdo? Ali pa svojo modrost, da išče izgubljene gosi?«

Toda pozneje je Hlapičevo potovanje postajalo vse težje in nevarnejše, kakor to že večkrat biva. In ko bralci zagledajo malega Hlapiča v veliki nevarnosti in težkih preglavicah, bodo rekli: »Res je dobro storil Hlapič, da je za vsako varnost vzel s seboj veliko dobrote, modrosti in poguma, ko se je v zgodnji zori odpravil v svet.«

In ravno zato se je na koncu vse končalo tako, kot je bilo najbolje.

A vendar naj nihče ne pobegne od svoje hiše. Nikomur ni tako hudo, kot je bilo Hlapiču pri mojstru Mrkonji, in Bog ve, ali bi bil vsak takšne sreče na svoji poti kot Hlapič. Čudili se boste tako ali tako, da se je tudi zanj vse tako dobro izšlo.

Usedite se torej udobno in berite!

Liki in pojmi

Liki

Hlapič – glavni junak, čevljarski vajenec, majhen, vesel, pogumen, moder in dober.

Mojster Mrkonja – Hlapičev gospodar, sprva hud in nepravičen, pozneje se spremeni.

Mojstrica – Mrkonjina žena, dobrega srca, skrivaj pomaga Hlapiču.

Bundaš – Hlapičev zvesti pes, pameten in pogumen.

Gita / Marica – deklica iz cirkusa, Hlapičeva prijateljica, pozneje se izkaže za Mrkonjino izgubljeno hčerko.

Marko – deček, ki pase gosi, ima hišico z modro zvezdo

Črni človek – hudobnež, ki krade in ropa.

Grga ("Slabi Grga") – črnemu človeku pomagač, pozneje se pokesa.

Starček mlekar – Hlapiču zapusti osla in voz.

Gospodar cirkusa – Gitin (Maricin) rejnik, hudoben

Košarar (siromak) – reven košarar, izdelovalec košar, ki mu Gita in Hlapič pomagata na sejmu.

Pastirčki (**Miško** in njegov brat) – prijazni pastirji, pri katerih Hlapič in Gita prenočita.

Beračica Jana – stara beračica, ki pove novico o ropu v gozdu.

Služkinja v tretjem nadstropju – prejme cvetje od Hlapiča.

Pojmi (pomembni predmeti / mesta):

Laket – stara mera za dolžino, 1,13 m.

Škorenjčki – rdeči škorenjčki, povod za Hlapičev pobeg in iskanje.

Zelene hlače – Hlapičeve zasmehovane, a pozneje ljubljene hlače.

Modra zvezda – narisana na Markov hišici; pomemben znak za prepoznavo.

Usnjena torba – Hlapičev nahrbtnik s šilom, dreto, kruhom in robcem.

Šilo in dreta – Hlapičevo »orožje« in orodje (šilo in čevljarska nit).

Voz (kmečki) in osel **Kokodan** – Hlapičeva podedovana dediščina.

Razpotje – kraj srečevanj in nevarnosti.

Goščava – gost gozdni podrast, kjer se Hlapič sreča z mojstrom Mrkonjo.

Filir – denar.

Srebrnik (forinta / goldinar) – denar, ki ga Grga dobi od matere in ga podari Mrkonji.

Pri mojstru Mrkonji

I. Vajenec Hlapič

Bil je neki majhen čevljarski vajenec, ki ni imel ne očeta ne matere. Imenoval se je Hlapič.



Hlapič je bil še majhen kot laket, a vesel kot ptič. Ves dan je sedel v predrtih hlačah in rdeči srajci na majhnem čevljarskem stolčku, ki je imel tri noge, in ves dan je zabijal žeblјičke v škornje in šival čevlje. Ves dan je žvižgal in pel pri delu.

Hlapičev gospodar se je imenoval mojster Mrkonja in bil je hud in strašen. Bil je tako velik, da je njegova glava segala do stropa v njihovi majhni sobi. Imel je kuštrave lase kot lev in dolge brke do ramen. Njegov glas je bil tako močan in okoren kot pri medvedu.

Mojstru Mrkonji se je enkrat v življenju zgodila velika žalost in nesreča, in odtlej je bil zelo trdega srca. Kakšna nesreča se je zgodila mojstru Mrkonji, se bo šele veliko kasneje iz te knjige izvedelo.

Mojster Mrkonja je bil torej trdega srca in zelo nepravičen, pa je preklinjal in kričal na Hlapiča, kadar koli je bil slabe volje.

Mojstrica je bila zelo dobra. Tudi njej se je zgodila ista žalost kot mojstru Mrkonji. Toda ona je od tistih časov postala še boljša in je imela zelo dobro srce. Hlapiča je zelo rada imela. A bala se je tudi mojstra Mrkonje. Kadar koli je nesla Hlapiču svežega kruha, ga je vedno skrivala pod predpasnik, da mojster ne bi videl, ker je mojster zapovedal, da se Hlapiču daje tisti trdi in stari kruh,

mojstrica pa je vedela, da Hlapič rad jé mehki kruhek.



Hlapič je imel samo ene predrte hlače in še ene, ki mu jih je mojstrica naredila iz zelenega sukna. To sukno je ostalo od mojstrovega zelenega predpasnika, zato je mojster zapovedal svoji ženi, naj iz tega naredi Hlapiču hlače. Hlapič je imel v teh hlačah tako zelene noge kot zelena žaba, zato jih ni rad nosil, ker so se mu drugi vajenci norčevali.